

Avustusosasto

Lausunto

1 (4)

Valmis
5.8.2013

TEM/253/03.01.01/2013

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo
PL 32
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@tem.fi

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 30.5.2013, HE säätiön valvontamaksusta (TEM/253/03.01.01/2013)

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi säätiön valvontamaksusta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi säätiön valvontamaksusta. RAY esittää lausuntonaan kohteliaimmin seuraavaa:

Taustaa

Raha-automaattiyhdistys on arpajaislain (1047/2001) 13 §:ssä säädetty julkisoikeudellinen yhdistys, jonka jäseninä voivat olla terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät yleishyödylliset oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt. RAY:llä on lain 11 §:n 2 momentin mukaan yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan. RAY:n tuotto on säädetty lain 17 §:n 2 momentin ja 22 §:n mukaan käytettäväksi avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Säätiöillä on merkittävä asema RAY:n avustustoiminnassa, sillä raha-automaattiavustuksia myönnetään vuosittain useille kymmenille säätiöille. RAY:n tehtäviin kuuluu raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) mukaan myös avustusten käytön valvonta. Edellä esitetty huomioon ottaen lausunnossa rajoitetaan tarkastelemaan esitystä säätiön valvontamaksusta vain em. näkökulmasta.

Yleistä

Lakiehdotuksessa säätiön valvontamaksusta esitetään säätiön taseen loppusumman perusteella määräytyvää valvontamaksua, joka korvaisi nykyisen säätiön vuosiselvitysilmoituksen käsittelymaksun. Koska valvontamaksua olisi valtiosääntöoikeudellisesti pidettävä verona, laissa säädettäisiin verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Valvontamaksun määräisi ja perisi Patentti- ja rekisterihallitus.

RAY kannattaa Patentti- ja rekisterihallituksen suorittaman säätiövalvonnan tehostamista. Mikäli valvonnan tehostaminen edellyttää sen rahoittamista muutoin kuin suoriteperusteisesti, RAY puoltaa säätiöiden vuosittaisen valvontamaksun käyttöönottoa.

RAY nostaa seuraavassa esille joitain yksityiskohtaisempia huomioita lakiehdotuksen sisältämistä asioista.

Säätiön valvontamaksu (2 §)

Valvontamaksun suuruuden määräytyminen

RAY pitää kannatettavana säätiöiden valvontamaksun sitomista säätiön varallisuuden määrään, kunhan säätiöiden tasapuolinen kohtelu huomioidaan. Varallisuuden määrän laskeminen säätiön viimeisimmän vahvistetun taseen loppusumman perusteella saattaa nimittäin asettaa säätiöt epätasa-arvoiseen asemaan, sillä säätiöillä on usein merkittäviä määriä rahoitusarvopapereita taseessa. Mikäli rahoitusvälineiden arvostustavasta taseessa ei ole erillistä säännöstä, niiden arvostaminen jää kirjanpitolain (KPL) ohjaamaksi. KPL mahdollistaa rahoitusvälineiden arvostamisen joko hankintamenoon (KPL 5:2 §) tai käypään arvoon (KPL 5:2a §).

Säätiöt ovat viimeaikoina lisänneet selvästi rahoitusvälineiden arvostamista käypään arvoon, koska se antaa huomattavasti oikeamman kuvan säätiön varallisuusasemasta. Lisäksi siltä osin kuin nämä arvonmuutokset voi esittää suoraan taseen omassa pääomassa, säätiö on voinut välttää tilikauden tuloksien voimakasta vaihtelua ja kuvata enemmän toiminnan todellista tulosta. Tämä nykyinen tapa arvostaa rahoitusvälineitä käypään arvoon on erittäin kannatettavaa. Säätiöiden valvontamaksun perustuminen pelkkään taseen loppusumman määrään saattaisi ohjata säätiöitä palaamaan hankintamenon mukaiseen arvostamiseen, jolloin säätiöt mahdollisesti luopuisivat hyväksi havaitusta uudesta kehityssuunnasta.

Valvontamaksun käyttöönoton valmistelussa lienee pohdittu muitakin mittareita valvontamaksun suuruuden määräytymiseksi. RAY:n näkemyksen mukaan näitä voisivat olla mm. säätiön kokonaiskuluihin tai liikevaihtoon perustuva mittari.

Kokonaiskulujen mukainen mittari ei kuitenkaan olisi tasapuolinen niille säätiöille, jotka harjoittavat aktiivista sijoitustoimintaa, koska tästä syntyy usein paljon realisoituneita kustannuksia, ja mittari ei olisi verrannollinen säätiön toiminnan laajuuteen nähden kaikilta osin.

Liikevaihtoon perustuva mittari olisi taas ongelmallinen siltä osin, että kirjanpitolautakunta, joka ohjaa osaltaan hyvää kirjanpitoa, on määritellyt yleisohjeessaan konsernitilinpäätöksen laatimisesta (7.11.2006), että aatteellisessa yhteisössä ja säätiössä liikevaihtoa vastaavan tuoton voidaan katsoa tarkoittavan varsinaisen toiminnan, varainhankinnan sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottojen yhteismäärää. Tämä määritelmä sulkee pois esimerkiksi säätiön saamat yleisavustukset, joiden määrä voi olla huomattavakin. Toisaalta liikevaihto voitaisiin tässä yhteydessä määritellä erikseen, ja katsoa sen tarkoittavan säätiön kokonaistuottoja.

Kokonaistuottojen mittari voisi kuitenkin johtaa samankaltaiseen tilanteeseen aktiivista sijoitustoimintaa harjoittavien säätiöiden osalta kuin mitä edellisessä kappaleessa on todettu kokonaiskulujen osalta.

RAY katsoo, että taseen loppusumma on asianmukainen mittari valvontamaksun suuruuden määräytymisessä, kun otetaan huomioon luvun helppo saatavuus tilinpäätöstiedoista ja sitä kautta työmäärä verrattuna esimerkiksi kokonaistuottojen mukaiseen mittariin. Valvontamaksun perustessa taseen loppusummaan tulisi RAY:n näkemyksen mukaan kuitenkin huomioida se, että säätiöitä ei asetettaisi rahoitusvälineiden kirjauskäytännön perusteella eriarvoiseen asemaan. Tämän vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaista määritellä selkeästi, että taseen loppusummaa laskettaessa käytettäisiin kaikkien säätiöiden osalta joko hankintamenon tai käyvän arvon mukaista arvostamista.

Toisaalta koska Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on valvoa säätiöiden varallisuuden sijaan niiden toimintaa, RAY esittää, että valvontamaksun suuruus voisi määräytyä säätiön henkilöstön keskimääräisen lukumäärän perusteella (kirjanpitoasetus 2:8.1 § 1 kohta). Tämä kuvastaisi mahdollisesti paremmin säätiön toiminnan laajuutta kuin taseen loppusumma.

Valvontamaksun määräytyminen tilanteissa, joissa tasetietoja ei ole saatavissa

Lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentissa esitetään, että jos tasetta ei ole laadittu tai sitä ei ole muusta syystä toimitettu säätiölain mukaisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle, voidaan periä maksutaulukon alin mahdollinen valvontamaksu.

RAY katsoo, että maksutaulukon alimman mahdollisen valvontamaksun käyttäminen on tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa on kyse vastaperustetusta säätiöstä. Mikäli kyse on tilanteesta, jossa säätiö on laiminlyönyt vuosiselvityksen toimittamisen Patentti- ja rekisterihallitukselle, tulisi RAY:n näkemyksen mukaan periä maksutaulukon ylin mahdollinen valvontamaksu. Taulukon alimman valvontamaksun käyttäminen ei kannusta säätiöitä välttämään laiminlyöntejä; päinvastoin laiminlyönnistä voisi saada jopa etua alemman valvontamaksun muodossa. Mikäli myöhemmin toimitettujen vuosiselvitystietojen perusteella havaittaisiin, että valvontamaksun tulisi olla pienempi, voitaisiin maksupäätöstä oikaista ja liikaa maksettu osuus palauttaa jälkikäteen säätiölle.

Toisena vaihtoehtona RAY esittää, että aiemminkin valvontamaksun piirissä olleiden säätiöiden valvontamaksu määräytyisi laiminlyöntitilanteessa aikaisemmin toteutuneen maksun suuruisena, jolloin sitä ei sidottaisi automaattisesti maksutaulukon alimpaan tasoon.

Avustusosasto

Lausunto

4 (4)

Valmis
5.8.2013

TEM/253/03.01.01/2013

Espoossa 5 päivänä elokuuta 2013

RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYS

Veli Pekka Nummikoski
toimitusjohtaja

Sisko Seppä
avustustoiminnan johtaja